

5.6 Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové vymezení

Samostatný vyučovací předmět Prvouka vychází obsahově ze vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu je členěn do pěti tematických okruhů:

- **Místo, kde žijeme** (důraz je kladen na dopravní výchovu, praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků – např. dopravní výchově)
- **Lidé kolem nás** (upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se základními právy a povinnostmi, se světem financí)
- **Lidé a čas** (orientace v dějích a čase)
- **Rozmanitost přírody** (poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé i neživé přírody)
- **Člověk a jeho zdraví** (základní poučení o zdraví (stav bio- psycho –sociální rovnováhy života) a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci, o bezpečném chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích. Žáci docházejí k poznání, že zdraví je důležitá hodnota v životě člověka).

Cíle jsou naplňovány prostřednictvím využívání vlastních zkušeností žáků. Učitel řídí vyučování tak, aby žáci docházeli k novým poznatkům zejména na základě vlastních činností a přímého pozorování. Žáci mohou různé věci a jevy pozorovat např. při řízených činnostech, na vycházkách, při pokusech, při zacházení s různými nástroji a předměty. Průběžně a v souvislosti s různými vyučovacími předměty vedeme žáky k tomu, aby výsledky svých pozorování, zjištění a objevování zaznamenávali různými způsoby, tj. výtvarně a písemně.

V tomto období využíváme co nejvíce regionálních, přírodních a společenských jevů.

Prvouka se realizuje rovněž v koordinaci s dalšími vyučovacími předměty, ve kterých se objevují související témata (Český jazyk, Matematika, Výtvarná výchova, Pracovní činnosti, Hudební výchova a Tělesná výchova).

Předmět prvouka realizuje tato průřezová témata: OSV, ENV, VDO, MV, VEG

Časové a organizační vymezení předmětu:

Vyučovací předmět Prvouka se vyučuje jako samostatný předmět v 1. – 3. ročníku.

Ročník	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Časová dotace	2	2	3	-	-	-	-	-	-

Způsoby hodnocení

Získávání podkladů pro hodnocení žáka bude probíhat v souladu s Pravidly pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků, kapitola 4 – Způsob získávání podkladů pro hodnocení.

Používané metody a formy práce

frontální výuka, skupinová práce, problémové učení, samostatná práce, krátkodobé projekty

Výchovně vzdělávací strategie předmětu prvouka

Kompetence k učení
Učitel • vede žáky k orientaci ve světě informací • upevňuje preventivní chování u žáků, aby zabránil riziku problémových situací

• umožňuje žákům propojovat získané znalosti a dovednosti
Kompetence k řešení problémů
Učitel • u žáků upevňuje rozhodování v krizových situacích, aby předcházel úrazům a negativním jevům • učí žáky samostatně objevovat, řešit a docházet k závěrům • podporuje žáky k práci s odbornou literaturou, encyklopediemi a využívání různých informačních zdrojů
Kompetence komunikativní
Učitel • u žáků rozšiřuje slovní zásobu v osvojovaných tématech • žáky vede k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání • podporuje žáky k vhodné a efektivní argumentaci
Kompetence občanská
Učitel • u žáků podporuje utváření ohleduplného vztahu k přírodě a ke kulturním výtvorům a tradicím • motivuje žáky k hledání možností aktivního uplatnění ochrany přírody
Kompetence pracovní
Učitel • vede žáky k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti • předkládá žákům různé materiály k vyhledávání informací

Kompetence sociální a personální
Učitel • vyžaduje u žáků respektování názorů druhého • podporuje práci ve skupině
Kompetence digitální
Učitel: • motivuje a vede žáky k praktickému využívání nových technologií. • vede žáky k dodržování základních hygienických návyků při práci s digitálními technologiemi

Prvouka – 1. ročník

Očekávané výstupy RVP Žák/žákyně	Školní rozpracované výstupy Žák/žákyně	Učivo	Poznámky, PT, metody práce, přesahy
Vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo	• zná cestu do školy a zpět • zná adresu • umí vyprávět o svém domově, bydlišti a okolí – les, pole, potok atd. • zná název školy • zná jméno třídní učitelky a ředitele školy • umí si připravit pomůcky do školy • udržuje pořádek ve svých věcech, ve školní aktovce • umí si uspořádat pracovní místo • rozlišuje čas k práci a odpočinku	Domov - prostředí domova, orientace v místě bydliště Škola – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace	Vycházka ENV -les
Rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí	• ví, co dělat při nalezení podezřelé zásilky, při	Osobní bezpečí, ochrana člověka za	

Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích Uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí Odvodí význam a potřebu různých povolání a	oznámení o uložení bomby • ví, co obsahuje evakuační zavazadlo • zná improvizované prostředky • chová se ukázněně ve škole i mimo školu • dokáže rozlišit nežádoucí formy chování • zná práva a povinnosti žáků školy • zná základní lidská práva a práva dítěte • dodržuje základní hygienické návyky • zná základy správné životosprávy – výživa, vitamíny, odpočinek, spánek, pitný režim apod. • zná zásady správného chování u lékaře • zná názvy běžných onemocnění • ví, co dělat v případě úrazu • zná důležitá telefonní čísla • zpracuje pracovní list „zdravé zuby“ • umí pojmenovat části lidského těla • orientuje se v čase – rok, měsíc, týden, den, hodina • umí vyjmenovat dny v týdnu • zná čtyři roční období a umí je charakterizovat • umí vyjmenovat měsíce jednotlivých ročních období • umí popsat změny v přírodě podle ročního období • umí zařadit vánoce a velikonoce • zná některé vánoční a velikonoční zvyky a tradice	mimořádných událostí Chování lidí Právo a spravedlnost Péče o zdraví, zdravá výživa Lidské tělo Orientace v čase a časový řád Současnost a minulost v našem životě	Komunikační kruh VDO- práva a povinnosti občana OSV- moje tělo Vycházka OSV – péče o dobré vztahy ENV - vesnice
--	--	--	--

pracovních činností Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům	• zná postavení jedince v rodině • zná vztahy mezi rodinnými příslušníky (rodiče, děti, bratr, sestra, teta atd.) • zná obec, ve které žije • zná domácí zvířata a názvy jejich mláďat	Rodina Soužití lidí Obec, místní krajina Živočichové	Vycházka, pozorování Pozorování, vycházka
--	---	--	---

Prvouka – 2. ročník

Očekávané výstupy RVP Žák/žákyně	Školní rozpracované výstupy Žák/žákyně	Učivo	Poznámky, PT, metody práce, přesahy
Vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci Rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, obhájí a odůvodní své názory, připustí svůj omyl a dohodne se na společném postupu řešení Vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost Orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných	• zná základní pravidla slušného chování v rodině • zná zaměstnání rodičů • umí vysvětlit, v čem spočívají některá povolání (lékař, učitel, řidič,...) • zná základní pravidla slušného chování ve společnosti • umí slušně pozdravit, požádat o pomoc a poděkovat • zná vztahy rodina – příbuzní (sestřenice, bratranec atd.) • orientuje se v síti obchodů a služeb v nejbližším okolí • je schopen komunikovat s prodávčem • zná základy soukromého vlastnictví	Rodina Chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, ohleduplnost, estetické zásady, zvládání vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení konfliktům Soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie Vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné, - hmotný a nehmotný majetek, rozpočet, příjmy	OSV – péče o dobré vztahy Pantomima OSV – péče o dobré vztahy ENV - vesnice Vycházka Nácvik modelových situací Řešení problémových situací

výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vrátet dluhy Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníků silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných Rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času V případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	• umí zacházet s přidělenými penězi • rozezná vlastnictví soukromé, osobní, veřejné, společné • zná a dodržuje základní pravidla pro chodce • umí správně přecházet vozovku • zná vybrané dopravní značky (stop, hlavní silnice.) • rozlišuje dopravní prostředky – auto, vlak,... • zná a umí pojmenovat základní části a vybavení jízdního kola a vybavení pro cyklisty • předvídá, co může být v jeho okolí nebezpečné, nebezpečí se snaží vyhnout • rozlišuje minulost, přítomnost, budoucnost • zná roční období, názvy měsíců • orientuje se v čase – kalendářní rok, školní rok, týdny, dny, hodiny, minuty • zná režim dne, čas práce a odpočinku • zná předměty denní potřeby • pozoruje, popíše a porovná proměny přírody v jednotlivých ročních obdobích • zná a rozlišuje charakteristické znaky: les, park, louka, zahrada, pole, potok, řeka • má povědomí o významu životního prostředí pro člověka – třídění odpadu • chápe potřebu pravidelné péče o pokojové rostliny (zalévání, světlo, teplo,...) • zná vybrané běžně pěstované pokojové rostliny • rozlišuje stromy jehličnaté a listnaté	a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory, půjčky Obec, místní krajina Osobní bezpečí Chování lidí Právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci Orientace v čase a časový řád Současnost a minulost v našem životě Regionální památky Rovnováha v přírodě Ohleduplné chování v přírodě a ochrana přírody Životní podmínky	Řešení problémových situací Vycházka Vycházka ENV- les ENV - odpady Vycházka
---	--	--	--

Na příkladech porovnává minulost a současnost Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví	- zná a umí pojmenovat běžně se vyskytující stromy, keře, byliny a zemědělské plodiny - zná a umí pojmenovat domácí čtyřnohá zvířata, části těla, hospodářská zvířata - zná některé divočiny chované pro radost a chápe potřebu pravidelné péče o ně (krmení, čistota,...) - zná vybraná volně žijící zvířata a ptáky - seznámí se s významnými rodáky Hodslavic a okolí - zná základy správné životosprávy - zpracuje pracovní list „zdravé zuby“	Rostliny, houby, živočichové Péče o zdraví, zdravá výživa	Vycházka
--	--	---	-----------------

Prvouka – 3. ročník

Očekávané výstupy RVP Žák/žákyně	Školní rozpracované výstupy Žák/žákyně	Učivo	Poznámky, PT, metody práce, přesahy
Na příkladech porovnává minulost a současnost Začlenění svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)	- orientuje se v místě svého bydliště - zná označení svého domu - zná prostředí, okolí svého bydliště - orientuje se v okolí školy - zná bezpečnou cestu do školy - orientuje se v místní krajině - zná základní údaje z historie a současnosti obce - zná některé lidové a místní zvyky a tradice - pojmenuje možnosti trávení volného času	Domov Škola Obec, místní krajina Kultura Současnost a minulost v našem	Vycházka ENV- naše obec Vycházka VEG – zvyky a tradice OSV- Já jako zdroj informací o sobě

Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě	• vybaví si, co je vhodné a nevhodné • popíše kulturní a společenský život v obci • zná průběh lidského života • umí se orientovat v plánu obce • orientuje se ve volné přírodě podle přírodních úkazů, kompasu, buzoly • určí hlavní a vedlejší světové strany • v přírodě se umí orientovat podle světových stran • zná rostlinstvo a živočichy v místní krajině • zná pojem rovina, pahorkatina, hory • ví, kde je muzeum, divadlo, radnice, nádraží apod. • umí pozorovat, rozlišovat a popsat některé vlastnosti a změny látek – barva, chuť, rozpustnost, hořlavost, lesk apod. • zná materiály kolem sebe – dřevo, kov,... • užívá vhodné pomůcky a umí změřit délku, čas, hmotnost, objem, teplotu • rozlišuje přírodniny, lidské výtvořiny, suroviny • zná vlastnosti, výskyt a formy vody • popíše koloběh vody • zná vlastnosti vzduchu, jeho význam pro život • zná nejznámější horniny a nerosty, jejich výskyt a použití • zná vlastnosti a využití půdy, její ochranu • zná roční období, názvy měsíců, rytmus života • orientuje se v čase – kalendářní rok, školní rok, prázdniny, týdny, dny, hodiny, minuty	životě Okolní krajina (místní oblast, region) Regionální památky Látky a jejich vlastnosti Voda a vzduch Nerosty a horniny, půda Orientace v čase a časový řád	Pozorování Vycházka Práce s encyklopedií Vycházka Pozorování ENV - voda ENV - vzduch ENV- ovzduší ENV - půda ENV – organizace vlastního času
---	--	---	---

	• zná denní režim, pracovní režim, čas práce a odpočinku, pracovní dny, svátky • zná regionální slavnosti • zná minulost kraje • zná základní rozdělení živočichů – savci, ptáci, obojživelníci, ryby, hmyz • umí uvést hlavní rozlišovací znaky a popsat stavbu těla, funkce jednotlivých částí těla • zná životní potřeby živočichů, projevy, průběh a způsob života • ví, čím se liší rozmnožování jednotlivých skupin • rozlišuje užitková, domácí a hospodářská zvířata • zná vybraná zvířata volně žijící v určitých přírodních společenstvech (pole, louky, les apod.) • umí pojmenovat části rostlin • umí popsat znaky života rostlin, jejich životní potřeby a projevy, průběh života rostlin • zná vybrané druhy plodů a semen • zná význam semen • zná vybrané kvetoucí a nekvetoucí rostliny a dřeviny (na zahrádkách, loukách, v lese) • zná vybrané hospodářské a léčivé rostliny, okrasné užitkové • pozná běžně se vyskytující jedlé a jedovaté houby a umí je pojmenovat • umí vybrané živočichy zařadit do příslušného přírodního společenstva • zná chráněné a ohrožené druhy rostlin a živočichů • popíše vztah člověk – příroda • snaží se pečovat o přírodu, vyhýbá se necitlivých zásahům do přírody	Báje, mýty, pověsti Rostliny, houby, živočichové Rovnováha v přírodě Ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody	Pozorování Vycházka ENV – les v našem prostředí Vycházka Vycházka
--	---	--	--

Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle Projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných	- zná různé druhy techniky – dopravní, stavební, zemědělská, výrobní - umí rozeznat některé nástroje a stroje - pojmenuje části lidského těla, zná nejdůležitější vnitřní ústrojí, lidské smysly - zná pravidla rodinného života, práva a povinnosti členů rodiny - zná příbuzenské vztahy, širší příbuzenské vztahy - zná pojem vedoucí nadřízený, pracovní vztah - popíše časové vztahy v životě – vrstevníci, mladý, dospělý, starý – chování - označí odpovědnost za výsledky práce - zná základy správné životosprávy – denní režim, pitný režim, pohybový režim, zdravá strava - zná názvy běžných onemocnění, ochranu proti nim - ví, co dělat v případě úrazu - zná důležitá telefonní čísla - zpracuje pracovní list „zdravé zuby“ - pozná vhodné a nevhodné (škodlivé) prostředí, vliv na kvalitu práce - zná a dodržuje základní pravidla pro chodce a cyklisty - umí správně přecházet vozovku - uplatňuje zásady bezpečného chování při práci v různých profesích (na vycházce, na obrázku, z vlastní zkušenosti) a v různých prostředích (v přírodě, sám doma, na ulici, sám v dopravních prostředcích, na silnici,...) - zná vybrané dopravní značky - rozlišuje dopravní prostředky – auto, vlak,...,	Lidé a techniky Lidské tělo Soužití lidí Chování lidí Právo a spravedlnost Péče o zdraví, zdravý životní styl Osobní bezpečí, ochrana člověka za mimořádných událostí	Nácvik chování VDO – vztahy ve škole Nácvik první pomoci Nácvik chování v krizových situacích
--	---	--	---

Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě	- hromadnou a osobní dopravu • pozná varovné signály • ví, co obsahuje evakuační zavazadlo • ví, jak se zachovat při požáru, při dopravní nehodě • zná důležitá telefonní čísla		
---	---	--	--